

Buletin informativ editat în cadrul inițiativei „Sustținerea democrației, a independenței și transparenței instituțiilor publice-cheie din Republica Moldova”

# BULETIN INFORMATIV

NR.8. OCTOMBRIE 2020

## Cuprins

- 2 **NOUTĂȚI:** În Republica Moldova a fost lansat Portalul Guvernamental al Cetățeanului
- 3 **NOUTĂȚI:** Cum implementează autoritățile publice centrale politicile anticorupție
- 4 **NOUTĂȚI:** O instanță judecătorească anticorupție nu este oportună în R. Moldova
- 5 **TRANSPARENȚĂ:** Cu cât este mai transparentă activitatea, cu atât este mai mică ispita de corupție
- 7 **BUGETE TRANSPARENTE:** Bani destinați activităților culturale, redirecționați pentru procurarea unui automobil
- 9 **CONFLICT:** Un primar a semnat cu sine însuși un contract de vânzare-cumpărare a unui teren
- 11 **EXPERIENȚA SLOVACIEI:** Transformarea procedurilor de selecție în instituțiile publice din Slovacia



## Cu cât este mai transparentă activitatea, cu atât este mai mică ispita de corupție

Autoritățile publice locale din orașele Criuleni, Otaci, Briceni, dar și consiliile raionale Ocnița, Taraclia și Briceni au fost cele mai netransparente din țară în anul 2019. Cel puțin așa arată datele unui raport al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, elaborat împreună cu organizația INEKO din Slovacia după evaluarea a 32 de raioane și 60 cele mai mari localități rurale și urbane din țară.

La baza evaluării au stat nouă criterii de transparență: accesul la informație, participarea cetățenilor în procesul decizional, procesul bugetar, organizarea și desfășurarea achizițiilor publice, administrarea proprietății publice, conflictul de interese, resursele umane, serviciile sociale și investițiile autorităților locale.

continuarea la pag.5

# NOUTĂȚI

## În Republica Moldova a fost lansat Portalul Guvernamental al Cetățeanului



Portalul  
Guvernamental  
al cetățeanului

Accesează

Sursa: [www.egov.md](http://www.egov.md)

Agencia de Guvernare Electronică (AGE) a prezentat pe 27 octombrie 2020, un nou produs care are menirea de a simplifica accesul cetățenilor la datele din registrele deținute de instituțiile statului și la serviciile electronice - Portalul Guvernamental al Cetățeanului.

Acesta reprezintă un portal, constituit dintr-un ansamblu de resurse și tehnologii informaționale interconectate, destinat să ofere cetățenilor un mecanism eficient și modern de obținere a informațiilor oficiale de interes public și a celor documentate despre sine, disponibile în registrele și sistemele informaționale ale furnizorilor de date, prin intermediul unui singur punct de acces, al unui „cabinet virtual”, numit și MCabinet.

Portalul Guvernamental al Cetățeanului poate fi utilizat, accesând: [mcabinet.gov.md](http://mcabinet.gov.md). Acesta prezintă sursele oficiale de informare pe subiecte de interes public, cum ar fi evoluția situației pandemice în Republica Moldova, alegerile prezidențiale și alte informații de actualitate. Totodată, MCabinet conține mai multe blocuri de date care pot fi accesate prin autentificare, pentru ca utilizatorul să beneficieze de informații despre sine, care se conțin în diverse registre și baze de date deținute de instituțiile statului.

Spre exemplu, actele de identitate valabile, contribuțiile și prestațiile sociale, proprietățile deținute, informații despre medicul de familie și instituția medicală la care este înregistrată persoana, plățile fiscale și alte informații ce țin de relația cetățean-stat.

De asemenea, în situații în care cetățeanul are de remediat o problemă, MCabinet oferă recomandări cum poate fi rezolvată aceasta, ce pași urmează să întreprindă utilizatorul și ce servicii electronice sunt disponibile în cazul corespunzător. De exemplu, dacă persoana dorește să obțină un nou permis de conducere, sau să achite o amendă, portalul va veni cu informații din cele mai eficiente și care presupun maximă siguranță și confort.

O altă prioritate a Portalului Guvernamental al Cetățeanului este transparența în privința modului în care colectează și utilizează datele cu caracter personal. Aceste informații sunt confidențiale și nu se transmit altor părți terțe, decât dacă deținătorul acestor date își dă consimțământul în acest sens sau la solicitarea, conform cadrul normativ, din partea organelor de drept. Totodată, utilizatorii MCabinet pot urmări cine a accesat datele lor personale și în ce scop.

# NOUTĂȚI

## Cum implementează autoritățile publice centrale politicile anticorupție

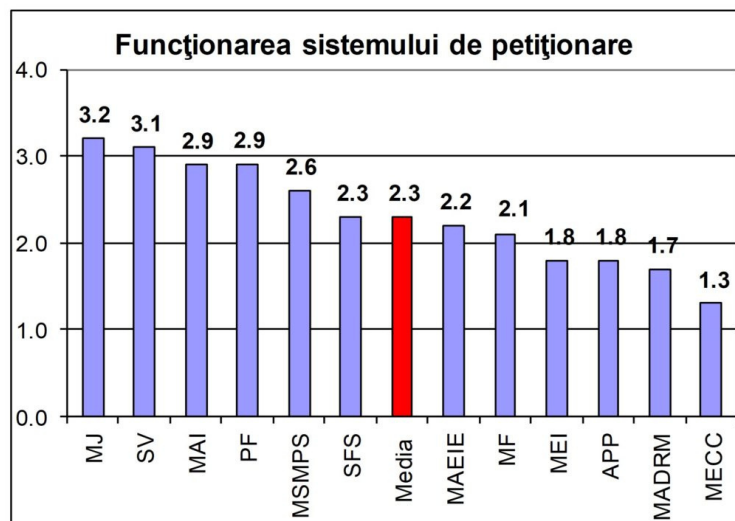
Sursa: [www.transparency.md](http://www.transparency.md)

La 6 octombrie 2020, Transparency International – Moldova a prezentat rezultatele monitorizării sistemului de petiționare în autoritățile publice centrale (APC). Subiecți ai monitorizării sunt 12 APC, inclusiv 4 entități din subordine cu risc sporit de corupție.

Este vorba de Ministerul Justiției (MJ); Ministerul Finanțelor (MF); Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI); Ministerul Afacerilor Interne (MAI); Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE); Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS); Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM); Serviciul Fiscal de Stat (SFS); Serviciul Vamal (SV); Agenția Proprietății Publice (APP); Poliția de Frontieră (PF). Monitorizarea a fost efectuată în iulie–septembrie 2020, perioada de referință – anii 2018-2019.

Rezultatele monitorizării atestă că entitățile publice au întreprins măsuri pentru aplicarea politicii, rezultate mai bune fiind la MJ (3,2 puncte), SV (3,1), MAI și PF (câte 2,9), mai slabe – la MADRM (1,7), și MECC (1,3), scorul mediu – 2,3 puncte.

Cu toate acestea, în domeniu există o serie de probleme. Cadrul legal revizuit în 2018 este complex și dificil de înțeles pentru cetățenii simpli, instrucțiunea privind ținerea lucrărilor de secretariat privind petițiile – învechită și lacunară.



Managementul sistemului de petiționare lasă de dorit, având în vedere, în special, lipsa/neactualizarea documentelor interne privind lucrul cu petițiile; controlul insuficient asupra ținării lucrărilor de secretariat privind petițiile și asupra legalității examinării acestora; neaplicarea sancțiunilor pentru abaterile admise; nepublicarea rapoartelor privind examinarea petițiilor și primirea în audiență; instruirea insuficientă a personalului abilitat cu evidența și examinarea petițiilor. Entitățile remarcă probleme în funcționarea sistemelor informaționale în baza cărora țin evidența documentelor/petițiilor. **Modalitățile de petiționare online sunt valorificate insuficient.**

**Înregistrarea petițiilor.** Potrivit entităților monitorizate, în 2018-2019 acestea au înregistrat circa 53 mii de petiții. Ponderea petițiilor repetate este, în medie, de 0,6% din totalul petițiilor înregistrate în această perioadă, petițiilor anonime – 0,7%.

**Primirea în audiență.** 4/5 din entitățile monitorizate au relatat că țin evidența audienței persoanelor. Marea parte a entităților care țin evidența audiențelor au informat despre audierea tuturor persoanelor programate, excepție fiind MSMPS.

**Informarea cetățenilor:** Toate entitățile utilizează în scopul informării petiționarilor paginile web, unele și panourile informative.



## NOUTĂȚI

# O instanță judecătorească anticorupție nu este oportună în R. Moldova



Sursa: [www.ipn.md](http://www.ipn.md)

În Republica Moldova nu există un număr suficient de cauze pentru crearea unei instanțe specializate anticorupție. O astfel de instanță nu ar fi justificată din punctul de vedere al necesităților juridice, ar veni în contradicție cu procesul de optimizare a hărții judecătorești și, în esență, ar fi contrară obiectivelor declarate de autorități cu privire la lupta cu corupția. Constatările se regăsesc într-o analiză a Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM).

Faptele de corupție sau cele conexe corupției nu sunt numeric mai multe decât alte tipuri de fapte penale. În perioada anilor 2015-2019, numărul mediu de dosare penale privind faptele de corupție examinate de instanțele de judecată a constituit 199 de dosare pe an, pe când sarcina medie anuală a fiecărui judecător în ultimii cinci ani este de circa 620 de dosare, precizează autorii. În cazul în care o instanță anticorupție ar fi creată, cei nouă judecători care vor activa ar avea cea mai mică sarcină de muncă – circa 22 de dosare anual per judecător.

CRJM constată că examinarea tuturor cauzelor de corupție de o singură instanță de fond, care probabil se va afla în municipiul Chișinău, va crea dificultăți în examinarea cauzelor din regiuni sau va necesita deplasarea tuturor participanților la proces în capitală.

În opinia autorilor analizei, dosarele de corupție pot fi examinate cu ușurință de judecătorii de drept comun, care uneori soluționează cazuri mai complicate. Și analiza experiențelor țărilor unde există instanțe judecătorești specializate pe cauze de corupție nu a dovedit convingător eficiența acestor instanțe, notează cei de la CRJM. „Prin urmare, **pare destul de naiv să sperăm că activitatea unei instanțe specializate în anticorupție va fi suficientă pentru combaterea eficientă a corupției**”, a afirmat Daniel Goinic, consilier juridic în cadrul Centrului de Resurse Juridice din Moldova, la evenimentul de prezentare a analizei.

Autorii documentului recomandă judecarea cauzelor de corupție nu după locul comiterii infracțiunii, ci la locul aflării organului de urmărire penală (subdiviziunile CNA / eventual ale Procuraturii Anticorupție), și specializarea judecătorilor din câteva instanțe. Aceasta, potrivit lor, va permite sporirea capacităților judecătorilor în domeniul cauzelor de corupție, fără a crea o instanță scumpă și a o expune prea simplu influenței din partea terților.

În Republica Moldova, ideea creării unei instanțe anticorupție a fost lansată în 2015 de Ministerul Justiției.

## TRANSPARENȚĂ



Autoritățile publice locale din orașele Criuleni, Otaci, Briceni, dar și consiliile raionale Ocnița, Taraclia și Briceni au fost cele mai netransparente din țară în anul 2019. Cel puțin așa arată datele unui raport al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, elaborat împreună cu organizația INEKO din Slovacia după evaluarea a 32 de raioane și 60 cele mai mari localități rurale și urbane din țară.

## Cu cât este mai transparentă activitatea, cu atât este mai mică ispita de corupție

La baza evaluării au stat nouă criterii de transparență: accesul la informație, participarea cetățenilor în procesul decizional, procesul bugetar, organizarea și desfășurarea achizițiilor publice, administrarea proprietății publice, conflictul de interese, resursele umane, serviciile sociale și investițiile autorităților locale.

Existența unei pagini web a autorităților locale și actualizarea acestora cu informații necesare pentru cetățeni este foarte importantă pentru asigurarea accesului la informație. Potrivit raportului de monitorizare: Transparența autorităților administrației publice locale din R. Moldova în anul 2019, cel mai bun exemplu în acest sens îl oferă primăriile municipiilor Bălți, Chișinău, dar și ale orașelor Fălești și Strășeni. La polul opus, sunt autoritățile locale care nu dispun de o pagină electronică sau acestea nu sunt funcționale. Este vorba de orașele Dondușeni, Criuleni, Otaci și altele. Viceprimarul orașului Criuleni, Sergiu Poponeț spune că pagina web a localității a fost blocată jumătate de an și abia acum o săptămână a fost actualizată cu informații noi.

În același timp, rubricile de pe site „Buget”, „Transparență decizională”, „Achiziții publice” nu conțin nicio informație. Viceprimarul a precizat că până acum cetățenii erau informați despre deciziile primăriei prin intermediul ziarului local, al rețelelor sociale, dar și pe panoul informativ din fața primăriei.

### Transparență redusă la toate etapele de desfășurare a achizițiilor publice

Rezultatele monitorizării demonstrează o transparență redusă la toate etapele de desfășurare a achizițiilor publice. Astfel, unele APL-uri de nivelul I și II nu aduc la cunoștință publicului anunțurile de participare la tendere, altele nu comunică rezultatele achizițiilor. La acest capitol sunt menționate raioanele Anenii Noi, Dubăsari, Hâncești, Ialoveni și Ocnița. Președintele raionului Ocnița, Iurie Plopa dă vina pe cetățeni care nu ar fi interesați să participe în procesele de achiziții.

# TRANSPARENȚĂ

„Nu putem să-i tragem pe oameni de mână: haideți, vă rog, participați la tendere. Cine este interesat participă, cine nu - nu. Informația este plasată pe site-ul Consiliului raional, eu am dat indicație ca toate contractele de achiziții să fie indicate”, a explicat Plopa, ales președinte de raion după alegerile locale din toamna anului trecut.

Diana Ranga-Enachi, expertă în domeniul achizițiilor publice, menționează că publicarea anunțurilor în cât mai multe surse de informare, inclusiv pe pagina web a primăriei este o dovadă de transparență. „Publicarea contractelor de achiziție nu este prevăzută de lege, însă autoritățile locale sunt obligate să publice pe pagina web semestrial/trimestrial și anual rapoarte de monitorizare a executării contractelor de achiziții. Acestea trebuie să cuprindă informații privind obiectul și valoarea contractelor, operatorii economici care le execută, dar și abaterile de la prevederile contractuale și, eventual, sancțiunile aplicate” – spune experta, menționând că, deseori, aceste prevederi nu sunt respectate, iar dacă se publică astfel de rapoarte acestea au doar un caracter formal.

## Fără consultări publice

În raportul de monitorizare a transparenței autorităților locale se menționează că unele autorități nu au organizat în general consultări publice în anul 2019, iar unele au mimat niște consultări, despre care localnicii nici nu au știut. Primăria orașului Basarabeasca, de exemplu, nu a consultat cu cetățenii proiectul de buget pentru anul 2020. Primarul orașului Basarabeasca, Vitalie Cimpoeș afirmă însă că localnicii au fost informați despre buget prin alte metode: „Sincer să vă spun, nu știu dacă a fost publicat undeva on-line proiectul de buget, dar noi de obicei edităm broșuri cu bugetul, în care indicăm unde se cheltuie banii și le dăm oamenilor pentru informare. Eu merg în diferite sectoare ale orașului și explic cum s-a cheltuit banul public. Oamenii se pot informa și de pe panoul informativ de la intrarea în primărie”.



## Așa nu: bugetul este publicat în ajunul consultărilor

La rândul său, Viorel Pîrvan, expert la IDIS „Viitorul” și autorul raportului, spune că în multe cazuri bugetul local este supus audierilor și consultărilor publice prea târziu. „Clasamentele internaționale arată că la noi transparența în procesul decizional este scăzută. Autoritățile încearcă să consulte cetățenii la etapa finală, în luna noiembrie - sfârșit de decembrie, atunci când bugetul deja trebuie să fie aprobat. La acel moment, însă, cetățeanul nu mai poate interveni și nu mai poate schimba ceea ce deja a fost calculat. Oamenii trebuie informați la etapele inițiale, să facă cunoștință cu proiectul bugetului mult mai devreme decât în ziua consultărilor”, susține expertul. El este convins că acolo unde este transparență, banul public este utilizat mai responsabil: „Dacă activitatea unei autorități publice locale este mereu în vizorul cetățenilor, spațiul de manevre sau tentațiile de corupție sunt mai mici”.

Cele 60 de localități și 32 de consilii raionale din țară sunt evaluate al patrulea an la rând. Raportul de monitorizare a fost realizat în baza informațiilor disponibile pe paginile web oficiale, dar și a răspunsurilor la chestionarele adresate autorităților. De notat că unele autorități publice nici nu au răspuns la solicitările de informație.

Sursa: [www.api.md](http://www.api.md)



## BUGETE TRANSPARENTE

# Banii destinați activităților culturale, redirecționați pentru procurarea unui autoturism



Sursa: [www.api.md](http://www.api.md)

Din economiile bugetare din acest an, primăria comunei Marinici din raionul Nisporeni și-a achiziționat un automobil. Prin decizia consiliului local, în acest scop au fost redirecționate economiile de la linia de buget pentru activități culturale și sportive – 47 de mii de lei. În timp ce experții recomandă autorităților publice locale să gestioneze eficient banii pe timp de pandemie, în mod rațional și transparent, primarul de Marinici spune că automobilul era absolut necesar.

La 11 septembrie curent, cei zece consilieri locali prezenți la ședință au votat în unanimitate pentru decizia de a micșora suma cheltuielilor la categoriile bugetare „Dezvoltarea culturii” și „Sport” și a majora cu 47 de mii de lei suma destinată cheltuielilor pentru aparatul primăriei. Banii redirecționați erau destinați pentru procurarea autoturismului primăriei.

### Fără concurs

Valoarea totală a mașinii achiziționate (modelul Dacia Sandero) este de 185 de mii de lei. Autoritățile locale din Marinici nu au anunțat concurs public pentru achiziționarea acestui bun, iar primarul comunei, Vitalie Veleșco, a spus că primăria nu avea un automobil și funcționarii se deplasau în interes de serviciu cu autoturismul care transportă copii.

El spune că nu a fost anunțat tender pentru achiziționarea autoturismului, deoarece Legea privind achizițiile publice le permite autorităților contractate să cumpere bunuri de valoare mică fără concurs, dacă achiziția nu depășește 200 de mii de lei.

### Șefa casei de cultură: „Nu mi-au spus, vă spun cinstit”

Maria Croitoru, șefa Casei de cultură din comuna Marinici, nu știe despre modificările bugetare și nu a fost informată că au fost micșorate alocațiile destinate culturii pentru a fi procurată o mașină. „Eu nu știu, trebuie să întreb la primărie. Nu ne-au spus, vă spun cinstit. Nu știu, cum să vă răspund dacă nu știu?”. Ea precizează că, din cauza pandemiei, în acest an nu au fost organizate activități culturale și sportive.

Primarul confirmă că nu s-au desfășurat activități sportive, cum ar fi deschiderea și închiderea sezonului sportiv, astfel s-au creat economii. În același timp, alesul local afirmă că directoarea casei de cultură este la curent cu aceste modificări.

# BUGETE TRANSPARENTE



## Economii pe seama culturii în timp de pandemie

Expertul independent în domeniul achizițiilor publice, Serghei Merjan, consideră că autoritățile locale de la Marinici nu au ținut cont de prioritățile din această perioadă atunci când au decis să redirecționeze sursele publice destinate culturii spre procurarea unei mașini.

„La nivel național s-au stabilit trei priorități: combaterea COVID-19, educația și suportul agricultorilor, din cauza condițiilor de secetă. Dacă ne uităm la Legea privind administrația publică locală, chiar în primul articol este specificat că administrația publică locală se constituie pentru promovarea intereselor oamenilor din localitatea respectivă. Dacă s-au planificat inițial bani pentru cultură, înseamnă că aceste mijloace se încadrează în interesele cetățenilor. Astfel, acele mijloace financiare trebuiau să fie utilizate anume pentru anumite activități culturale”, spune expertul.

## „Din acești bani puteau fi cumpărate calculatoare pentru elevi”

Serghei Merjan precizează că deciziile privind utilizarea banilor publici trebuie luate într-un mod transparent: „Ca să fie planificată, o achiziție trebuie să aibă o acoperire financiară, aspect prevăzut și în Legea cu privire la finanțele publice locale.

Dacă acest mijloc de transport a fost planificat în buget, el trebuie să se regăsească și în planul de achiziții publicat la începutul anului. Sunt anumite principii de bună guvernare, când autoritatea publică trebuie să se asigure că banii sunt utilizați într-un mod eficient și transparent. Nu mă refer doar la necesitatea publicării unui anunț. Trebuie să fie demonstrată necesitatea achiziționării unui bun din banii publici”.

Expertul argumentează că pe timp de pandemie, autoritățile de la Marinci puteau găsi și altă soluție, bunăoară, să închirieze un automobil, iar din economii să procure alte bunuri necesare localității: „Puteau să cumpere niște calculatoare sau laptopuri pentru elevi. În localitățile rurale pentru unii copii este dificil să facă lecțiile în regim on-line, deoarece nu au echipament, iar unii nu au nici conexiune la Internet...”.

Ala Revenco, directoarea executivă a Asociației „Părinți solidari”, confirmă că în perioada pandemiei unele autorități publice locale din țară au făcut economii, inclusiv pe seama copiilor, deoarece instituțiile de învățământ nu au funcționat, iar economiile sunt redirecționate spre alte cheltuieli, deseori în condiții netransparente și fără argumentarea necesară..





## CONFLICT DE INTERESE



# Un primar a semnat cu sine însuși un contract de vânzare-cumpărare a unui teren

Sursa: [www.moldovacurata.md](http://www.moldovacurata.md)

Primarul comunei Bleșteni din raionul Edineț, Liviu Belitei, a încheiat un contract cu sine însuși, prin care și-a vândut un teren de peste 4 hectare. Documentul este semnat de Liviu Belitei în calitate de primar și de soția sa, care l-a reprezentat, prin procură, pe cumpărătorul Liviu Belitei. Tranzacția s-a făcut acum 6 ani, însă despre ea s-a aflat abia acum. Primarul nu a anunțat, așa cum era necesar, Comisia Națională de Integritate (CNI) și nici nu a indicat în declarațiile de interese personale acest fapt. Întrucât termenul până la care alesul local putea fi sancționat a expirat, ce se mai poate face este anularea contractului, prin intermediul instanțelor de judecată, ne-a explicat experta anticorupție Mariana Kalughin.

Această situație a fost semnalată de câțiva consilieri locali și consemnată de inspectorii Direcției Inspectare Financiară Edineț. Controlul a relevat o serie de nereguli și tranzacții efectuate de Primăria Bleșteni cu firma condusă de fiica primarului.

### Tranzacție în familie

În anul 2014, Liviu Belitei a venit cu o solicitare către Consiliul comunal Bleșteni să cumpere terenul aferent fostei ferme de animale din localitate, iar Consiliul i-a aprobat cererea. Mai mult, legalitatea documentului a fost verificată de Oficiul Teritorial Edineț al Cămarilor de Stat, care nu a găsit nici o problemă. Primarul cumpărase terenul de peste 4 hectare cu circa 4 mii de lei. Solicitat de Moldova Curată, primarul Liviu Belitei a explicat că acele terenuri i-ar fi aparținut de mai demult, doar că în acel an s-a făcut oficializarea lor.

„Este de fapt un contract de vânzare-cumpărare a unor terenuri care mie îmi aparțineau deja. Nu este un contract făcut cu vreun interes meschin, terenurile erau deja cumpărate de către persoana mea pe când nu eram primar și eu nu pot să mă ascund după deget”, a spus primarul, fără să explice cum anume terenurile îi aparținuseră fără să dețină și documentele doveditoare.

## CONFLICT DE INTERESE

Întrebat de ce a semnat un contract cu sine însuși, fiind reprezentat de soția sa, Maria Belitei, alesul local a răspuns.

„M-am gândit, logic, că dacă acele terenuri îmi aparțin, cum puteau fi vândute altcuiva? Mai ales că este avizul Cancelariei de Stat, care s-a pronunțat. Este și decizia Consiliului în care este menționat că mi se vinde mie terenul aferent clădirilor. Eu vă invit aici în sat, văd că de persoana mea sunteți preocupată demult. Poate este și vina mea, eu nu spun că nu, în orice caz nu am ce ascunde. Nu a fost nici licitație publică, nimic, a fost un act de constatare”, argumentează primarul.

### Ilegalitate nesanționată

Experta anticorupție, Mariana Kalughin menționează că primarul a admis un conflict de interese atunci când a semnat în calitate de primar un contract cu sine însuși, dar reprezentat de soția sa, care, potrivit legii, este persoană apropiată. Ea menționează însă că primarul nu mai poate fi sancționat pentru ilegalitatea comisă.

„În speță, din cauza expirării termenului de prescripție, nu mai poate fi angajată răspunderea, nici contravențională, nici penală, a primarului Liviu Belitei. Evident, nu poate să i se aplice nici interdicția de a ocupa anumite funcții pentru o perioadă de 3 ani, în condițiile Legii privind declararea averii și a intereselor personale. Or, fapta a fost comisă în anul 2014, iar legea a intrat în vigoare în anul 2016. Este regretabil că Oficiul Teritorial al Cancelariei de Stat nu a examinat multi-aspectual cazul și nu a sesizat CNI la momentul potrivit”, adaugă Mariana Kalughin.

Maria Chitoroagă, specialistă principală în cadrul Serviciului cooperare și relații cu publicul din cadrul Autorității Naționale de Integritate (ANI), instituție succesoare a CNI, confirmă că primarul din Bleșteni nu va putea fi sancționat, însă precizează că inspectorii de integritate ar putea emite un act pe numele alesului local, prin care să fie constatat conflictul de interese.

La rândul său, Mariana Kalughin crede că acel contract de vânzare cumpărare ar putea fi anulat.

„Totuși, lucrurile ar putea fi recuperate, dacă ANI va constata încălcarea și va adresa, în condițiile Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, instanței de judecată cerere privind constatarea nulității absolute a contractului încheiat cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese. De altfel, cererea privind constatarea nulității absolute poate fi depusă de către orice persoană care se consideră lezată în drepturi ca urmare a conflictului de interese. Cererea este imprescriptibilă, contractul fiind încheiat cu încălcarea normelor de drept imperative”, a conchis Mariana Kalughin.

### Contracte de arendă între Primărie și fiica primarului

Inspectorii financiari au mai constatat că în perioada 2017-2020, Primăria Bleșteni a încheiat două contracte de arendă cu firma S.C. „Damiagro SRL”, administrată de fiica primarului, Daniela Loziuc. Menționăm că firma Damiagro SRL a fost fondată în anul 2005 de către Liviu Belitei și este specializată în domeniul agriculturii. Doar că acele două contracte au fost semnate de viceprimarul Veaceslav Evstratii, în aceeași zi - 14 decembrie 2018. Suma totală pentru arendarea celor două loturi este de circa 1680 de lei. În luna aprilie a aceluiași an, firma fondată de primar a procurat și un teren agricol de circa 2 hectare cu suma de peste 32 de mii de lei.

Anterior, Liviu Belitei s-a mai aflat în vizorul presei, dar și a inspectorilor de integritate, tot pentru încălcarea regimului juridic al conflictului de interese. Cu patru ani în urmă, el a fost verificat de CNI, deoarece și-a angajat sora în calitate de directoare a Centrului comunitar pentru persoane în etate. Alesul local motiva atunci că în sat nimeni nu ar lucra cu un salariu atât de mic, de doar circa o mie de lei. Și atunci primarul a scăpat de pedeapsă, din cauza expirării termenului de prescripție

## EXPERIENȚA SLOVACIEI

# Transformarea procedurilor de selecție în instituțiile publice din Slovacia

**Autor: Alzbeta Tibenska, analist INEKO**

Slovacia încă suferă de multe afecțiuni ale democrației tinere. În ultimele trei decenii de independență slovacă, guvernele noastre nu au reușit întotdeauna să se supună controlului public. Am fost deseori martorii politicienilor care încercau să își asume o putere executivă amplă, în special prin intermediul instituțiilor care, prin lege, sunt independente din punct de vedere politic. Institutul pentru Reforme Economice și Sociale (INEKO) se străduiește să supravegheze politicienii și să apere democrația prin consolidarea independenței acestor instituții.

Am creat proiectul cu privire la independența instituțiilor publice pentru a contribui la protejarea acestei independențe instituționale și a democrației. O mare parte a activității noastre se concentrează pe analiza ancorării legislative a instituțiilor și a gradului de independență față de influențele politice care rezultă din aceasta.

Analiza și evaluarea se concentrează pe aspectele de bază ale suveranității instituțiilor, cum ar fi amploarea potențialei interferențe politice, indiferent dacă este vorba de funcționarea instituției sau de exercitarea puterii asupra reprezentanților săi cheie. Mai mult, evaluăm structura organizațională a instituției. De exemplu, organismele de gestiune colectivă tind să garanteze mai multă suveranitate, mai degrabă decât atunci când doar o singură persoană conduce instituția.



Funcționalitatea autorităților din cadrul instituțiilor este totuși influențată în mare măsură de persoanele care le reprezintă. Mediul politic favorabil și aplicabilitatea legii în țară pot ajuta motivați oficialii să acționeze în mod transparent și responsabil, dar un sistem bine conceput de numire sau revocare a acestor funcționari este o condiție prealabilă mai fiabilă pentru acest comportament. De exemplu, numirea reprezentanților în funcții de către mai multe organe de putere consolidează principiul democratic și permite controlul reciproc al organelor, făcând astfel posibilă eliminarea mai bună a deciziilor motivate politic și crește șansa de a selecta cei mai buni candidați.

Aspectul practic al procesului de selecție este, de asemenea, crucial. Astfel, ne-am sporit atenția asupra evaluării procedurilor de selecție. Acestea nu sunt adesea definite din punct de vedere legal, deci revine organismului (de ex. Minister, guvern, președinte) să decidă modul în care se va desfășura procesul de selecție. Guvernele efectuează în mod obișnuit aceste tipuri de selecții în spatele ușilor închise sau chiar omit complet procedurile de selecție. În astfel de cazuri, reprezentanții instituțiilor sunt deseori selectați de autoritate fără nicio dovadă sau chiar fără a prezenta acreditările candidaților. Alteori, candidații selectați nu provin din nicio ofertă oficială și este doar o nominalizare personală a reprezentantului puterii.



## EXPERIENȚA SLOVACIEI



Jan Kovalcik în calitate de membru al comisiei care desfășoară audierea publică a candidaților la funcțiile de membri ai consiliului de administrație al Biroului Achiziții Publice

**Scopul nostru este să prezentăm soluții practice pentru realizarea unor proceduri de selecție transparente în funcții publice cheie.**

Aplicarea licitațiilor publice, introducerea comitetelor de audiere independente, difuzarea în direct a audierilor, publicarea evaluărilor candidaților sunt câteva exemple de bune practici pe care ne propunem să le punem în aplicare - prin cooperarea cu autoritățile în a le ajuta să adopte aceste măsuri, până când modificările sunt adoptate în legislație. Procedând astfel, sperăm să contribuim la creșterea independenței, expertizei și profesionalității sectorului public.

Noul guvern a promis că va elimina aceste practici, dar, din păcate, nu s-au ținut de cuvânt. În prezent asistăm la abandonarea proceselor transparente în procedurile de selecție în multe organisme influente sau companii de stat. Cu toate acestea, noul guvern este dispus să coopereze și răspunde la sugestiile de îmbunătățire.

Participarea noastră activă la proiectarea proceselor de selecție pentru funcțiile membrilor consiliului Biroului Achiziții Publice sau președintelui Consiliului pentru responsabilitate bugetară este un bun exemplu în acest sens. În ambele cazuri, a avut loc o audiere publică transmisă în direct, evaluările comitetului au fost făcute publice și candidații au fost astfel selectați sub supravegherea publicului, precum și cu aprobarea acestuia.

Este, de asemenea, un mare succes al INEKO că am fost invitați să participăm la aceste procese, colegii noștri acționând ca membri ai comisiilor care au desfășurat audierea publică și evaluarea candidaților. INEKO a asistat, de asemenea, la proiectarea procedurii de selecție pentru președintele Direcției financiare a Slovaciei, care este în prezent selectat.

